

De zes zwanen

Op een dag was de koning verdwaald bij het jagen in een groot bos. Opeens kwam er een oude vrouw aan met een wiebelhoofd. 'Vrouwtje,' zei de koning, 'kun je me de weg wijzen?' 'Ja zeker, heer koning,' zei ze, 'dat kan ik best. Maar op één voorwaarde. Vervult u die voorwaarde niet, dan komt u het bos nooit meer uit – en moet u van honger sterven.'

'Wat is die voorwaarde?' vroeg de koning.

'Ik heb een dochter,' zei het oude mens, 'en ze is zo mooi, er is geen mooier meisje op de wereld, en ze verdient het, uw vrouw te worden. Als u haar tot koningin maakt, dan wijs ik u de weg uit het bos.'

De koning was bang en stemde er mee in. Het vrouwtje bracht hem naar haar huisje, waar haar dochter bij het vuur zat. Ze ontving de koning alsof ze hem al verwacht had. De koning zag wel dat ze mooi was, maar iets vond hij niet goed en hij kon haar niet aankijken zonder een gevoel van afgrijzen.

Toch zette hij het meisje voor zich op zijn paard. De oude vrouw wees hem de weg en zo vonden de koning en zijn bruid het koninklijk paleis.

De koning was al eens getrouwd geweest. Bij zijn eerste vrouw had hij zeven kinderen, zes jongens en een meisje. Hij was bang dat de stiefmoeder zijn geliefde kinderen niet goed zou behandelen, of hen zelfs kwaad zou doen. Dus bracht hen naar een eenzaam kasteel. Het lag zo verscholen in een bos. De weg erheen was zo moeilijk te vinden, dat hij er zelf nooit gekomen zou zijn, als niet een wijze vrouw hem een kluwen garen gegeven had van wonderlijke kracht. Als je die vóór je uit gooide, liep hij vanzelf uit en wees de weg. De koning ging zo vaak naar zijn kinderen toe dat de nieuwe koningin argwaan kreeg. Ze gaf heel veel geld aan een lakei en die verklapte het geheim. De koningin vond de plek waar de koning de kluwen bewaarde. Ze maakte kleine, witzijden hemdjes. Omdat ze van haar moeder heksenkunsten had geleerd, naaide ze er toverkracht in. Toen de koning weer op jacht was, nam zij de hemdjes en de kluwen en ging naar het bos.

Uit de verte zagen de kinderen iemand aankomen. Ze dachten dat het hun vader was en juichend holden ze hem tegemoet. De koningin gooide elk van hen een hemdje om. Zodra de hemdjes de kinderen raakten, veranderden ze in zwanen en vlogen weg. Opgewekt ging de koningin naar huis en dacht dat ze nu van die stiefkinderen af was. Maar het meisje was niet met de broers naar buiten gekomen en ze had niets van de koningin gemerkt.

De volgende dag kwam de koning weer op bezoek bij zijn kinderen, maar hij vond alleen zijn dochtertje. 'Waar zijn de jongens?' vroeg de koning. 'Och vaderlief,' antwoordde ze, 'die zijn weg en ze hebben mij alleen gelaten.' De koning wilde haar mee naar huis nemen, niet wetend dat de koningin achter de verdwijning van zijn zonen zat. Maar het meisje was bang voor de stiefmoeder, en smeekte de koning om deze nacht nog op het slot in het bos te mogen blijven.

'Ik moet mijn broers gaan zoeken,' mompelde ze tegen zichzelf. Zodra het nacht was, liep ze het bos in. Ze liep de hele nacht door. Toen zag ze een huisje. Ze ging naar binnen en vond een kamer met zes kleine bedjes. Omdat ze er niet op durfde te liggen, kroop ze onder een van de bedjes om te gaan slapen op de harde vloer. Kort voor zonsopgang kwamen zes zwanen het venster binnengevlogen. Ze gingen op de grond staan, ze bliezen naar elkaar en bliezen zichzelf alle veren af. Het meisje kroop onder het bed uit. De broers waren blij, toen ze hun zusje zagen.

‘Hier kan je niet blijven,’ zeiden ze tegen haar, ‘want dit is een rovershol. Komen ze thuis en vinden ze je, dan vermoorden ze je.’

‘Kunnen jullie me dan niet beschermen?’ vroeg het zusje.

‘Nee,’ zeiden ze, ‘want wij zijn maar een kwartier mens en veranderen dan weer in zwanen.’

Huilend zei het zusje: ‘Maar kunnen jullie dan niet verlost worden?’

‘Och nee,’ zeiden ze, ‘dat is veel te moeilijk. Je zou zes jaar lang niet mogen spreken en niet lachen, en je zou in die tijd zes hemden voor ons moeten naaien van asters. Komt er ook maar één enkel woord uit je mond, dan is alles vergeefs geweest.’ En nauwelijks hadden de broers die woorden geuit, of het kwartier was om, en ze vlogen als zwanen weer het venster uit.

Maar het meisje wilde haar broers verlossen. Ze verliet het huisje en ging in een boom zitten.

Daar bracht ze de nacht door. De volgende morgen ging ze asters zoeken en begon ze te naaien. Praten kon ze toch met niemand. Toen ze daar al een poos zo had geleefd, kwam de koning van het land er jagen. Zijn jagers kwamen bij de boom waar het meisje in zat. Ze riepen haar toe en zeiden: ‘Wie ben je?’ Ze gaf geen antwoord. ‘Kom bij ons,’ zeiden ze, ‘we zullen je niets doen, hoor.’ Ze schudde haar hoofd. De jagers lieten haar niet met rust. Ze klommen de boom in, haalden haar naar beneden en brachten haar naar de koning.

De koning vroeg: ‘Wie bent u? Wat deed u daar in die boom?’ Maar ze gaf geen antwoord. Hij vroeg het in andere talen die hij kende, maar zij bleef zo stom als een vis. Maar ze was zo mooi. De koning was op slag verliefd op haar. Hij zette haar voor zich op het paard en bracht haar naar zijn kasteel. Hij zei: ‘Deze zal ik trouwen, en geen ander op de hele wereld.’ En enige dagen later werd het huwelijk voltrokken.

De koning had een boze moeder die het niet eens was met dit huwelijk. ‘Wie weet waar die meid die niet spreken kan vandaan komt. Zij is een koning niet waardig,’ sprak zij. Toen de koningin na een jaar haar eerste kind ter wereld bracht, nam de oude vrouw het weg terwijl zij sliep en bestreek haar mond met bloed. Daarop ging zij naar de koning en klaagde de koningin aan, dat zij een menseneetster was. De koning wilde het niet geloven en stond niet toe dat men haar enig leed berokkende.

De koningin zat echter voortdurend aan de hemden te naaien en schonk aan niets anders aandacht. Toen zij voor de tweede keer een gezonde jongen ter wereld bracht, pleegde de valse schoonmoeder hetzelfde bedrog. En toen de oude voor de derde maal het pasgeboren kind roofde en de koningin aanklaagde die geen woord tot haar verdediging uitbracht, kon de koning niet anders doen dan haar laten berechten. Zij werd veroordeeld tot de brandstapel.

De dag dat de koningin op de brandstapel werd gezet, was de laatste dag van de zes jaren dat zij niet had mogen spreken of lachen. De zes hemden voor haar broers waren klaar. Aan een hemd ontbrak nog de linkermouw. Toen zij nu naar de brandstapel gevoerd werd, legde zij de hemden over haar arm. Net toen ze bovenop de brandstapel stond, kwamen door de lucht zes zwanen aanvliegen. De zwanen zweefden naar haar toe. De zus gooide de hemden over hen heen en zodra zij werden aangeraakt, vielen hun zwanenhuiden af en stonden haar broers voor haar. Alleen de jongste miste zijn linkerarm en had in plaats daarvan een zwanenvleugel op zijn rug. Zij omhelsden en kusten elkaar en de koningin ging naar de koning, die geheel onthutst was, en zij begon te spreken en zei: ‘Liefste echtgenoot, nu mag ik spreken en je onthullen dat ik onschuldig ben en valselijk aangeklaagd.’ En zij vertelde hem van het bedrog van de oude vrouw die haar drie kinderen had weggenomen en verborgen. Toen werden de drie jongens te voorschijn gebracht en de boze schoonmoeder werd voor straf op de brandstapel vastgebonden en tot as verbrand.

De koning en de koningin met haar zes broers leefden nog vele jaren in vrede en geluk.

Grimm, J. G. (.....). De zes zwanen. In J. G. Grimm, *De sprookjes van Grimm (vijfde druk)* (p. 134). W. de Haan N.V.

